

реалізована через системну парадигму управління – теорія дестинації (що найкращим чином пристосована до особливостей галузі) та ЗСП (який є найбільш адаптивним інструментарієм у формуванні комплексної системи показників). При цьому, базовим концептом є термін дестинація.

Отримані результати у перспективі можуть бути застосовані для розробки сучасної моделі системного розвитку сфери туризму та рекреації у Закарпатській області.

Література

1. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі XX –XXI століть: нові пріоритети : [монографія] / Долішній М.І. – К. : Наукова Думка. – 2006. – 509 с.
2. Ткаченко Т.І. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : [монографія] / Ткаченко Т.І. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
3. Мескон М. Основи менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. – М. : Дело, 2000. – 701 с.
4. Закарпаття – санаторії і туризм: статистичний збірник 2011. [За редакцією Гриник Г. Д.] – Ужгород, 2011. – 97 с.
5. Павлова Э.Н. Дестинация как концепт развития региональной системы непрерывного профессионального туристского образования : автореф. дис. на соискание уч. ст. д. п. н. спец. 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования» / Э.Н. Павлова. – Москва, 2009. – 45 с.
6. Городничев А.Ю. Сравнительный анализ современных моделей анализа и оценки результатов деятельности предприятий, основанных на КПД / А.Ю. Городничев // Аудит і фінансовий аналіз. – 2006. – № 4. – С. 72–79.
7. Котирева С.О. Сутність та особливості управління економічним потенціалом підприємства / С.О. Котирева, С.Т. Дуда // Науковий вісник, 2007. – Вип. 17.1. – С. 234–239.
8. Міщенко Н.Г. Теоретичні засади визначення сутності категорії «виробничий потенціал підприємства» / Н.Г. Міщенко, А.В. Щербаков // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.3. – С. 302–304.
9. Терещенко Д.А. Розробка системної моделі управління діяльністю підприємства / Д.А. Терещенко, А.Б. Гур'янов // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 35, – С. 177–181
10. Баранова В.В. Создание кластера в сфере зеленого туризма в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sustainable-mariupol.org>
11. Карпенко О.О. Теоретичні аспекти кластерної політики підприємств [Електронний ресурс] / О.О. Карпенко. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/iv/soc_gum/ppei/2011_32/Karp.pdf
12. Козловський С.В. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем [Електронний ресурс] / С.В. Козловський. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?option=1&iid=334>
13. Прокіп А.В. Передумови застосування регіонально-системного підходу до розвитку енергетики на відновлюваних ресурсах [Електронний ресурс] / А.В. Прокіп, Р.Б. Колісник // Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_2/Prokip_211.htm

Надійшла 10.02.2012; рецензент: д. е. н. Мілашовська О. І.

УДК 332.146:330.837

О. В. САВЛУК

Луцький національний технічний університет

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті проведено дослідження закордонного досвіду формування інвестиційної привабливості регіонів за інституціональним напрямом, виявлено переваги та недоліки інвестиційної політики іноземних країн, запропоновано заходи підвищення інвестиційної привабливості регіонів України з урахуванням особливостей розвитку нашої держави.

In a publication has been conducted the research using foreign experience developing investment attractiveness of regions. The research was conducted in view of institutional direction. Also in the article was revealed the advantages and disadvantages of foreign investment policy and was proposed measures to improve investment attractiveness of Ukrainian regions, was considered features of our country.

Ключові слова: інвестиційна привабливість регіону, закордонний досвід залучення інвестицій, інституціональні заходи регіональної політики, законодавче регулювання, органи місцевого самоврядування.

Вступ

Інвестиції є одним з основних елементів, що впливають на розвиток економіки, сприяють ефективному функціонуванню виробничо-господарських процесів, забезпечують розширене відтворення ресурсів, дають можливість здійснювати нові науково-дослідні роботи, і реалізовувати проекти. Тому

формування інвестиційної привабливості регіонів є надзвичайно важливим для подальшого розвитку та досягнення поставлених цілей багатьох країн світу. Вивчення та аналіз регіональної політики залучення інвестицій закордонних країн може бути корисним і для України. Використання світового досвіду залучення інвестицій у регіони країни, врахування особливостей розвитку, переваг та недоліків кожної з них дає можливість формування ефективної інвестиційної політики для регіонів України.

Дослідженнями даного питання займалися такі вчені: Т.Стеценко, А.Даниленко, І.Вахович, С.Шосталь, Л.Борщ, О.Кириленко, Б.Малиняк, М.Карлін, Н.Шевченко, С.Мацюра, В.Федоренко, А.Гойко, О.Василенко, К.Фісун, К.Шара, К.Маркевич та багато інших.

Постановка завдання

Метою даної статті є дослідження світового досвіду формування інвестиційної привабливості регіону за інституціональним напрямком регіональної політики та розробка заходів залучення інвестицій у регіони України.

Результати дослідження

На сьогодні з метою підвищення інвестиційної привабливості регіонів необхідно формувати ефективну регіональну політику із застосуванням інституціональних заходів її регулювання. Для цього пропонуємо дослідити досвід наступних країн з залучення інвестицій: США, Великобританії, Іспанії, Франції, Німеччини, Італії, Швейцарії, Польщі, Швеції, Канади та інших. Вибір спрямований на країни, які досягли високого соціально-економічного розвитку або за короткий час змогли досягти позитивних результатів у розвитку інвестиційної сфери.

Основою здійснення будь-якої діяльності, в тому числі інвестиційної є законодавча база країни, яка регулюється органами державної та регіональної влади та впливає інвестиційну привабливість (рис. 1). Від особливостей законодавчого регулювання залежить можливість залучення інвестиційних ресурсів.

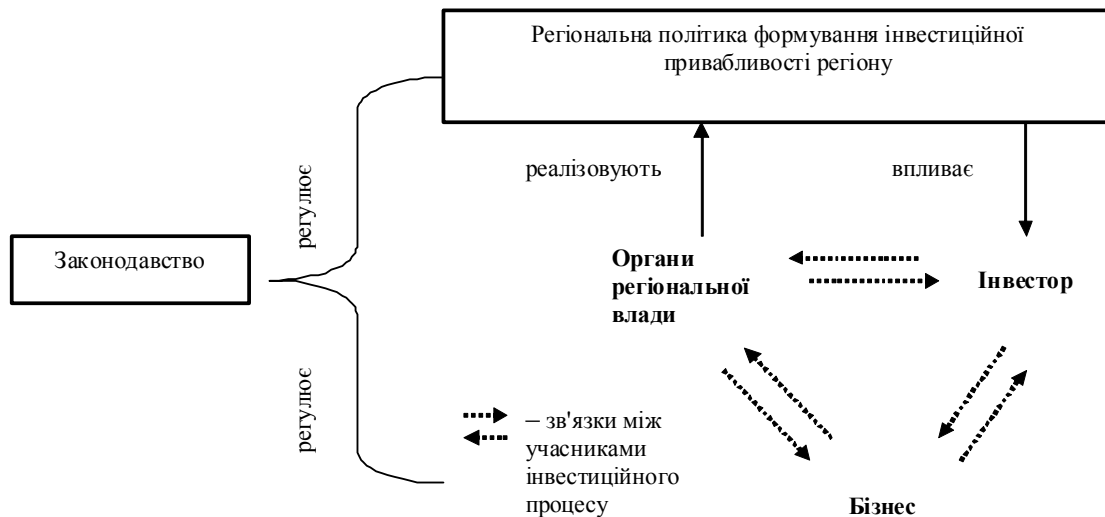

Рис. 1. Модель реалізації регіональної політики формування інвестиційної привабливості

На основі нормативно-правової бази відбувається регулювання зв'язків учасників інвестування у кожній. Від того на скільки ефективно побудована законодавча система буде залежати рівень інвестиційної привабливості регіону. Інституційна сфера регулює усі напрямки діяльності регіону: вона є основою формування регіональної політики та впливає на взаємозв'язки суб'єктів господарювання. Тому вивчення умов та особливостей інституціонального регулювання інвестиційної політики іноземних держав створює можливості формування дієвої регіональної політики в Україні.

У кожній країні існують свої закони та органи управління регіональним розвитком, які регулюють формування інвестиційної привабливості регіону. У Франції працює Комітет з проблем регіональної діяльності й устрою територій, який приймає державні рішення щодо регіонального розвитку. У Польщі існує державна рада територіального розвитку. У США працює Президентська комісія із проблем федералізму. При Кабінеті Міністерства Канади існує Комітет з питань економічного й регіонального розвитку. У Японії при Кабінеті Міністрів працює економічна консультативна рада, що планує комплексний розвиток територій [1, с. 101]. Отже бачимо, що в кожній країні існують органи та інститути, які займаються регіональною політикою та політикою залучення інвестицій. Такі інститути існують і в Україні, а саме, питаннями інвестиційної політики на державному рівні займаються: Президент України, Кабінет Міністрів України (валютно-кредитний комітет, відділ іноземних інвестицій та вільних економічних зон), Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків та торгівлі України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Українська державна інвестиційна компанія, Фонд Держмайна, Національне агентство реконструкції та

розвитку, Державна митна служба, Головна державна податкова інспекція України. Перелічені органи влади поширюються на рівень органів місцевої виконавчої влади. Однак у нашій державі повноваження за реалізацію інвестиційної політики покладені на велику кількість установ, що призводить до ускладнення та неефективного управління інвестиційними процесами. Тому такі повноваження повинні бути покладені на визначені органи, функції між якими будуть чітко визначені й розподілені. Це дасть можливість створити ефективну регіональну політику, формувати інвестиційну привабливість, а відтак і забезпечувати надходження інвестиційних ресурсів.

У Польщі важливу роль при формуванні інвестиційної привабливості регіону відіграють держструктури. Спочатку політикою регулювання закордонних інвестицій в країні займалося Міністерство приватизації, проте потім було створено новий спеціалізований орган – Державне агентство по закордонних інвестиціях. На першому етапі в країні діяли два загальнонаціональних і безліч регіональних органів. Проте виникали труднощі при вирішенні організаційних питань агентами потенційних інвесторів через багаторівневість системи. Зараз у країні діє Польське агентство з питань інформації та інвестицій, яке надає послуги „з одних рук” і діє від імені уряду [1, с. 101–103].

Територіальну структуру країни утворюють три рівні: воєводства, повіти та гміни. Гміна є початковою і найважливішою одиницею адміністративної влади. Керівництво гміни утворюють: рада гміни, яка обирається на загальних виборах місцевого самоврядування, а також правління, яке обирається радою гміни і здійснює виконавчу владу. У сільських гмінах голова називається вуйт, в невеликих містах – бурмістр, а у великих – президент. До питань, які є компетенцією гміни входять: початкові школи, дитячі садки, бібліотеки, будинки культури, місцевий транспорт, гмінні дороги, управління ринками, охорона здоров'я та інші. А з 1999 року гміни також займаються фінансовими питаннями. До сфери обов'язків повітів належать всі локальні питання, які виходять за межі гміни, це охорона суспільного порядку та загальна безпека, протипожежна безпека і захист від повеней, попередження стихійних лих та відшкодування їх наслідків, утримання загальних лікарень, боротьба з безробіттям, будівництво та утримання міжгмінних доріг.

Регіональна політика у Польщі реалізується на трьох рівнях управління – загальнодержавному, регіональному та локальному. На регіональному рівні (воєводства) реалізуються функції виконання програм регіонального розвитку, моніторинг екологічної та економічної ситуації в регіоні, розбудова прикордонної і митної інфраструктури тощо. На локальному рівні (гміни) через органи місцевого самоврядування забезпечується функціонування закладів регіональної виробничої і соціальної інфраструктури, передусім місцевого транспорту, підприємств комунального господарства, закладів охорони здоров'я, початкової освіти, культури тощо [2, с. 43–45]. Також варто відзначити, що органам місцевого самоврядування надається самостійність у регулюванні інвестиційної діяльності. Такі заходи дозволяють підвищити рівень інвестиційної привабливості регіонів, сприяють притоку інвестиційних ресурсів, активізації інвестиційних процесів. Це водночас приваблює інвесторів, а також дозволяє забезпечити розвиток стратегічних напрямків функціонування регіонів.

Німеччина має децентралізовану структуру управління. Землі ФРН функціонують як окремі держави, які мають суверенітет і юридично не підлягають федерації. Повноваження суб'єктів федерації дають їм можливість здійснювати широке самоврядування: бути хазяями на своїй території, впливати на розвиток економіки, охорону довкілля, соціально-культурне життя, гарантувати громадянські права і права людини. У відповідності до 109 статті Конституції ФРН передбачається самостійність і незалежність бюджетів земель і федерації. Кожна земля має свою конституцію, демократично обраний земельний парламент (ландтаг), земельне управління – уряд. Кожна земля має власне земельне законодавство, яке не суперечить федеральному, а також своє громадянство, але основним є громадянство ФРН. Для розв'язання можливих протиріч між центром і землями існує федеральний конституційний суд. Таким чином існує подвійний розподіл влади, згідно з яким не лише федерація, але і кожна земля мають власний парламент, свій уряд і суди [2, с. 34–37].

У Німеччині основними законодавчими актами щодо регулювання іноземних інвестицій, є Закон „Про зовнішні економічні зв'язки” 1961 р. та Закон „Про кредити” 1976 р. Згідно досліджуваних джерел [3, с. 141–143] не існує законодавчих обмежень на рух капіталу, на обсяг і характер валютних угод, а також на фінансування іноземних компаній на місцевому ринку позикового капіталу, але необхідна наявність ліцензій для ведення діяльності в певних галузях економіки (медичній, фармацевтичній, транспортній, страховій, банківській, в готельному і ресторанному бізнесі тощо). У Німеччині лише одного разу були введені обмеження (1973–1974 рр.), які діяли 12 місяців. Вони полягали в необхідності отримання іноземними інвесторами дозволу Бундесбанку (державного банку Німеччини) на здійснення інвестицій. Аналізуючи досвід Німеччини варто зауважити, що контроль з боку держави повинен бути присутнім, особливо у фінансовій сфері. Кожна країна прагне покращити інвестиційну привабливість і залучити якомога більше фінансових ресурсів. Інвестиції сприяють розвитку соціально-економічного, політичного життя країни, зміцненню позицій на світовій арені, тому регулювання потоків інвестиційних ресурсів необхідно здійснюватись постійно.

Що ж до інституційної сфери Великобританії, то тут органи регіональної влади мають складну

структури. Створена дворівнева система місцевих органів влади, у тому числі графства і округи в сільській місцевості та містах, а в Уельсі та Шотландії у 1992 році запроваджена однорівнева система.

Після Другої світової війни до функцій органів місцевого самоврядування входило фінансування соціальних послуг, транспорту, освіти, житлово-комунального господарства. Пізніше місцеві органи влади втратили право на будівництво і придбання житла, приватизацію місцевого транспорту і комунальних мереж, з-під їх контролю виведені деякі види освітніх установ, скоротилися витратні зобов'язання муніципалітетів. Тепер місцеві бюджети фінансують лише 36 % усіх державних витрат [4, с. 124–125]. Обмеження повноважень регіональних органів влади не є позитивним моментом у розвитку регіону. Навпаки, для забезпечення сталого розвитку та формування високого рівня інвестиційної привабливості території необхідно надавати більшої самостійності регіональним структурам.

Важливе місце у формуванні інвестиційної політики регіонів Великобританії належить регіональним агентствам та корпораціям розвитку (Шотландське та Уельське агентства розвитку, корпорації розвитку районів лондонських доків та ріки Мейсер). Такі організації можуть краще зосередитись на дослідженні проблем та переваг розвитку регіону та забезпечити його подальше процвітання. З метою сприяння розвитку регіональної політики стимулювання інвестицій видаються позики Європейського інвестиційного банку на пільгових умовах до 50 % вкладень в основний капітал [3, с. 141–143].

У Великобританії іноземні інвестори звільнені від отримання дозволів на здійснення своєї діяльності на території держави. На нашу думку, повинен існувати певний контроль за діяльністю іноземних інвесторів на території країни, влада повинна залишатись в країні, а не переходити до іноземних громадян, адже кожен іноземний інвестор буде дбати про свій бізнес, а не добробут країни у якій він створює бізнес.

Перевагою у законодавстві Англії є те, що згідно Закону „Про промисловість” (1975 р.): „уряд може заборонити купівлю іноземними інвесторами важливих підприємств обробної промисловості, якщо це суперечить інтересам держави. В галузях авіаційного та водного транспорту діяльність іноземних компаній дозволяється лише під національним контролем” [3, с. 141–143]. Створення таких обмежувальних заходів сприяє підтримці національних інтересів, реалізації поставлених цілей.

Великий інтерес у формуванні регіональної інвестиційної політики справляє Канада. У країні створений розподіл повноважень між федеральними і провінційними органами влади щодо регулювання інвестиційної діяльності [3, с. 142–143] провінції можуть на своєму рівні регулювати в законодавчому порядку іноземні інвестиції, якщо це регулювання не суперечить федеральному законодавству. Це дозволяє узгодити дії щодо залучення іноземних інвестицій та сприяє підвищенню інвестиційної привабливості регіону. Налагоджена система державного регулювання дозволяє полегшити умови ведення бізнесу.

Для здійснення підприємницької діяльності на території будь-якої провінції (регіону) іноземні інвестори повинні отримати федеральну ліцензію. Всі ці положення, як і діяльність іноземних інвесторів на території Канади, регулюється законом „Про іноземні інвестиції”, прийнятим у 1985 р. Також у Канаді існує контроль держави за допущенням іноземних інвесторів у національну економіку. Цей контроль передбачає, що іноземний інвестор, перед започаткуванням своєї справи на території Канади, повинен подати на розгляд державних органів повідомлення або заявку на інвестиції в Канаді [3, с. 142–143]. Ускладнення процедури оформлення документів на ведення бізнесу знижує потоки інвестицій до країни. Чим складніша процедура започаткування бізнесової діяльності, створення нових проектів, тим менш привабливим буде регіон для інвестування. Чудовим прикладом спрощення процедури заснування підприємств і тим самим підвищення привабливості регіонів є Південно-Африканська республіка. Тут процедура заснування корпорації зводиться до резервування назви і реєстрації заяви про створення компанії в окремій Реєстраційній палаті закритих корпорацій [5, с. 68]. При створенні підприємства непотрібно більше ніяких установчих документів, зокрема не потребують реєстрації печатки та штампи компанії. Такі законодавчі стимули полегшують процес започаткування господарської діяльності, зокрема і для інвесторів у створенні нових проектів, що робить країну привабливою для вливання капіталу.

Розглядаючи інституційну систему Франції варто відмітити, що територіальну структуру країни утворюють три рівні: регіон, департамент, комуна. В цілому метрополія поділяється на 22 регіони, 96 департаментів і біля 36 тис. комун. В кожному регіоні існує регіональна рада. Державну владу представляє префект регіону, який має певну владу по відношенню до всіх зовнішніх служб різних відомств. Кожному рівню управління надані права, можливості і кошти для рішення тих питань, які найкраще підлягають управлінському впливу саме в кожній структурній одиниці. Серед центральних установ, які відповідають за регіональну політику Франції розрізняють: Делегацію з облаштування території і регіонального розвитку, Міжвідомчий комітет з облаштування і розвитку території, Національний комітет з облаштування території, Міжвідомчий комітет допомоги з розміщення видів економічної діяльності та Фонд облаштування і розвитку території [2, с.40–42]. Органами регулювання інвестиційної діяльності в країні та її регіонах є Національний банк та Міністерство економіки, фінансів і бюджету, при якому створена служба іноземних інвестицій Казначейства (Бюро D3). У Бюро D3 декларуються всі іноземні інвестиції, знаходяться дані про інвесторів, про форму та цілі здійснення інвестицій. Наданням пільг у Франції, крім місцевої влади, займається агентство економічного розвитку країни, Національне агентство із створення нових підприємств та Національне агентство сприяння науковим дослідженням [3, с. 141–143].

Французькі місцеві громади користуються великою самостійністю, про це свідчить велика частка місцевих податків у їх фінансових ресурсах, глобалізація державних субсидій і значна свобода у використанні позик [4, с. 103]. Надання певної свободи органам місцевого самоврядування сприяє підвищенню інвестиційної привабливості регіонів. Такі заходи дозволяють формувати регіональну політику виходячи з інтересів та можливостей розвитку регіону. На місцевому рівні влада має більше можливостей оцінити напрямки господарської діяльності території та сформулювати стратегію розвитку на основі отриманих результатів.

Що ж до інституційного устрою Швеції, то тут створено 24 лени (губернії) і 284 комуни (низових адміністративно-територіальних одиниць), тому існує два рівні органів влади. У кожному лені існує місцевий регіональний виробничий орган – ландстинг, до компетенції якого входить оподаткування місцевими податками, організація охорони здоров'я, регулювання деяких видів освіти. До функцій ласингу також відноситься розробка проекту бюджету лєну та його ухвалення. У комуні функціонує виробничий орган місцевого самоврядування (рада комуни), який розпоряджається питаннями місцевого оподаткування і організовує обслуговування населення [4, с. 226–227]. У Швеції між органами влади різних рівнів встановлені децентралізовані відносини. Адміністративним одиницям надана самостійність в управлінні регіоном, рівень відповідальності відповідає рівню повноважень, забезпечених коштами. У цій країні створена досить демократична система управління, що безперечно є перевагою для розвитку регіону, але контроль з боку держави за діяльністю органів місцевого самоврядування повинен існувати.

Аналізуючи політику Швейцарії у підвищенні інвестиційної привабливості регіону хочемо відзначити, що в країні не існує спеціалізованого законодавства та спеціалізованих інститутів для регулювання інвестиційної діяльності [3, с. 141–143], що на нашу думку, негативно позначається на формуванні інвестиційної привабливості. В країні повинна існувати законодавча база щодо регулювання інвестиційної сфери. Це дозволить полегшити роботу як органів державної влади так і інвесторів.

Надання консультаційної допомоги інвесторам здійснюється всіма великими банками країни. Основним обмеженням у Швейцарії стосовно інвестицій є заборона сприянню припливу фінансових коштів із-за кордону, які попадають під визначення „втеча капіталу”, тобто ті, які незаконно вивозяться з країни їхнього створення (згідно з угодою 1977 р. між Швейцарським національним банком і швейцарськими комерційними банками). У державі не допускається відмивання грошей та приховування особи власника банківського рахунку (з 01.05.1992 р. у швейцарських банках заборонено відкривати рахунок на суму більшу, ніж 100 тис. швейцарських франків, не пояснивши банку походження коштів). Наданням пільг при здійсненні інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівні у Швейцарії займаються федеральний уряд та адміністрації кантонів [3, с. 141–143]. У системі регулювання інвестиційних потоків повинні здійснюватись певні обмеження. У Швейцарії така система розроблена досить вдало.

За результатами дослідження варто підсумувати, що в кожній країні створений свій режим регулювання інвестиційної діяльності, який впливає на рівень інвестиційної привабливості країни та регіонів. Одні країни використовують більш жорсткі методи регулювання діяльності інвесторів, інші навпаки – створюють ліберальне законодавство, що сприяє притоку капіталу. Важливу роль у формуванні інвестиційної привабливості регіонів відіграють органи місцевого самоврядування, спеціалізовані організації, на які покладено повноваження управління інвестиційними процесами в регіоні. Від діяльності вище згаданих органів та структур залежить ефективність реалізації інвестиційної політики та рівень інвестиційної привабливості регіону.

В Україні на сьогодні основними нормативними актами, що регулюють процес інвестування на державному та регіональному рівнях є Закон України „Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991 року, Закон України „Про режим іноземного інвестування”, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, Закон України „Про стимулювання розвитку регіонів” від 8 вересня 2005 року, Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року, Постанова Кабінету Міністрів України „Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки” від 1 червня 1995 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про заходи щодо поліпшення інвестиційної привабливості України” від 22 лютого 2001 року, Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Програми „Інвестиційний імідж України”” від 17 серпня 2002 року, Указ Президента України „Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні” від 28 жовтня 2005 року, Указ Президента України „Про хід виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні” від 15 червня 2007 року.

Правова база України стосовно здійснення інвестиційної діяльності та залучення інвестицій почала формуватися з прийняттям Верховною Радою 16 липня 1990 року Декларації про державний суверенітет України та проголошенням Акта незалежності України 24 серпня 1991 року. Одним з перших законодавчих актів щодо регулювання інвестиційних процесів був закон „Про інвестиційну діяльність”. Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки, розвитку міжнародного співробітництва та інтеграції [6]. На основі положень закону державне регулювання інвестиційної

діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності [6].

Важливим фактором інвестиційної привабливості регіону та країни є стабільність законодавства. Інвестори оцінюють умови та можливості реалізації інвестицій, а також наявні в регіоні гарантії щодо здійснення інвестування. Згідно закону „Про інвестиційну діяльність” держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій, які передбачають створення системи правових норм, спрямованих на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантії [6]. Що ж до юридичних документів, які регулюють відносини учасників інвестиційного процесу, то законом „Про інвестиційну діяльність” визначено, що таким документом є договір (угода). Укладення договорів, вибір партнерів, визначення зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України, є виключною компетенцією суб'єктів інвестиційної діяльності. Втручання державних органів та посадових осіб у реалізацію договірних відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності зверх своєї компетенції не допускається [6].

Процес формування інституційного середовища в нашій державі щодо регулювання інвестиційної діяльності вимагає подальшого доопрацювання, оскільки нормативно-правова база України є недосконалою, одні нормативні акти змінюються іншими, або втрачають чинність, їх положення знаходять своє відображення в інших законодавчих актах, а також суперечать один одному. На сьогодні не виконується система гарантій для вітчизняних та іноземних інвесторів, що викликає недовіру до нашої держави у сфері інвестування. Адже від ефективної побудови інституційного середовища країни залежить можливість реалізації регіональної політики формування інвестиційної привабливості регіону.

На основі використання світового досвіду залучення інвестицій та врахування особливостей розвитку нашої держави пропонуємо створити систему інституціональних заходів підвищення інвестиційної привабливості регіону зображену на рис. 2.

Рис. 2. Заходи підвищення інвестиційної привабливості регіону за інституціональним напрямком регіональної політики

Зміни у нормативно-правовому регулюванні мають передбачати:

– розробку й ухвалення нормативних актів, зокрема, про роль центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у підвищенні інвестиційної привабливості територій, про оцінку діяльності органів влади та місцевого самоврядування через зміну показників інвестиційної діяльності;

– внесення доповнень до Законів України „Про місцеве самоврядування в Україні” та „Про місцеві державні адміністрації” стосовно розширення прав і зобов’язань місцевих органів по регулюванню інвестиційної діяльності;

- запровадження дієвого механізму дотримання норм законів;
- створення ефективної системи гарантій для інвесторів;
- надання більшої самостійності органам регіональної влади;
- спрощення процедури оформлення документів при започаткуванні нових підприємств.

Висновок

Підсумовуючи результати дослідження варто відзначити, що при формуванні політики залучення інвестицій велика увага приділяється інституціональному регулюванню, яке у кожній державі має свої особливості. У деяких країнах існує жорстка система контролю інвестиційних процесів, у інших, навпаки – ліберальна. Що ж до спеціалізованого законодавства, тут також існують суттєві відмінності: у одних регіонах воно відсутнє, у інших – ретельно розробляється і дотримується.

Інституціональний напрямок відіграє важливу роль у реалізації регіональної політики. Законодавча база кожної країни є основою, на якій починається створення бізнесу. Якщо закони країни є надто жорсткими і присутній суворий контроль з боку органів влади – це негативно позначатиметься на потоках інвестиційних ресурсів до даної держави. Визначальне значення має також стабільність законодавства, що, в свою чергу, впливає на залучення інвестицій.

Література

1. Фісун К. А. Зарубіжний досвід формування іміджу й інвестиційної привабливості країни / К. А. Фісун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 6 (61). – С. 100–104.
2. Стеценко Т. О. Управління регіональною економікою : [навч. посіб.] / Т. О. Стеценко, О.П. Тищенко. – К. : КНЕУ, 2009. – 471 с.
3. Шевченко Н. І. Досвід системи державного гарантування іноземного інвестування в різних країнах / Н. І. Шевченко // Економіка та держава. – 2010. – № 4. – С. 143–143.
4. Карлін М. І. Фінансові системи країн Західної Європи : [навч. посіб.] / М. І. Карлін. – К. : ВЦ „Академія”, 2009. – 320 с. – (Серія „Альма-матер”).
5. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи / Борщ Л. М. – [2-е вид., стер.]. – К. : Тов-во „Знання”, КОО, 2003. – 318 с.
6. Про інвестиційну діяльність : закон України : [прийнято ВР 18 вересня 1991 р. № 1560-XII]. – 1991.

Надійшла 10.02.2012; рецензент: д. е. н. Вахович І. М.

Підп. до друку 23.02.2012. Ум. друк. арк. 21,35. Обл.-вид. арк. 12,79
Формат 30х42/4, папір офсетний. Друк різнографією.
Наклад 100, зам. № 613

Тиражування здійснено з оригінал-макету, виготовленого
редакцією журналу “Вісник Хмельницького національного університету”

Редакційно-видавничий центр Хмельницького національного університету
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 7/1, тел. (0382) 72-83-63
